

Luomualan ajankohtaiskatsaus Luomuasetus

Tampere 15.4.2019
Jaana Elo
Kamparsin Luomutila

Jaana Elo, Karuna

- Yrittäjä ja maatalon emäntä
  - KoKo Palvelut
    - Neuvontaa ja konsultointia, Koulutusta
  - Kamparsin Luomutila ja Kaikumäen tila
    - Kirjanpito
    - TilaPuoti ja kahvila
    - Kotieläinpiha
    - Pelto- ja metsätyöt
- MTK:n Erikoiskasvivaliokunnan jäsen
- MTK:n Luomuverkoston pj
- MTK PirSatVar Luomuvalliookunnan pj
- Copa Cogeca, Organic Farming
- Luomuliiton elintarvikeasiantuntija
- TAIEX, EU komissio tekninen asiantuntija
- MMM
  - Elintarvikevalvonnan ja -lainsäädännön jaosto
  - ELV pk-asiantuntijat - ryhmä

Luomu Suomessa

- v. 2018 Luomutiloja 4734 kpl (+ n. 500) (ka 56,6 ha)
- Peltoalasta luomua n. 12 %
- Luomukotieläintiloja yhteensä 976 kpl
- Suurin osa luomueläintiloista tuottaa naudanlihaa tai maitoa
- Luomusikatiiloja vain 13 ja luomubroileritiloja 3 kpl
- Luomukananmunia tuotti 51 tilaa

- Luomuelintarvikkeiden valmistajia oli n. 800 (ml. Tukut)

Luomumarkkinoista

- Luomun myynti päivittäistavarakaupoissa 336 milj. euroa
- Kotimaisen luomun osuus ?
  - 2,4 % kaikesta myynnistä
    - Kananmunat 18 %
    - Lastenruoat 20 %
    - Kasviöljyt 20 %
    - Hiutaleet, suurimot 14 %
- Suoramyynti ?
- Luomun vienti 25-30 milj. euroa (2018)

Luomun markkinapotentiaalit - Ammattikeittiöt

- 12 500 ruokaa valmistavaa keittiötä
  - Julkisia n. 2 500
- n. 700 milj. annosta/vuosi
  - Julkinen sektori 250 milj. annosta/vuosi
- 350 milj. euroa julkisen sektorin elintarvikehankintoihin

Lyhyt matematiikka – Luomun tavoite 20 % v. 2020

- 350 milj. € ostoista 70 milj. € luomuun
- n. 700 milj. annoksesta 140 milj. luomuannosta
- n. 700 milj. annosta -> n. 350 milj. kiloa raaka-ainetta -> n. 70 milj. kiloa luomua
- yli 40 % haluaa lisätä luomun käyttöä
- Eniten käytetään maitoa ja maitotaloustuotteita, viljatuotteita, vihanneksia ja kasviksia sekä hedelmiä ja marjoja

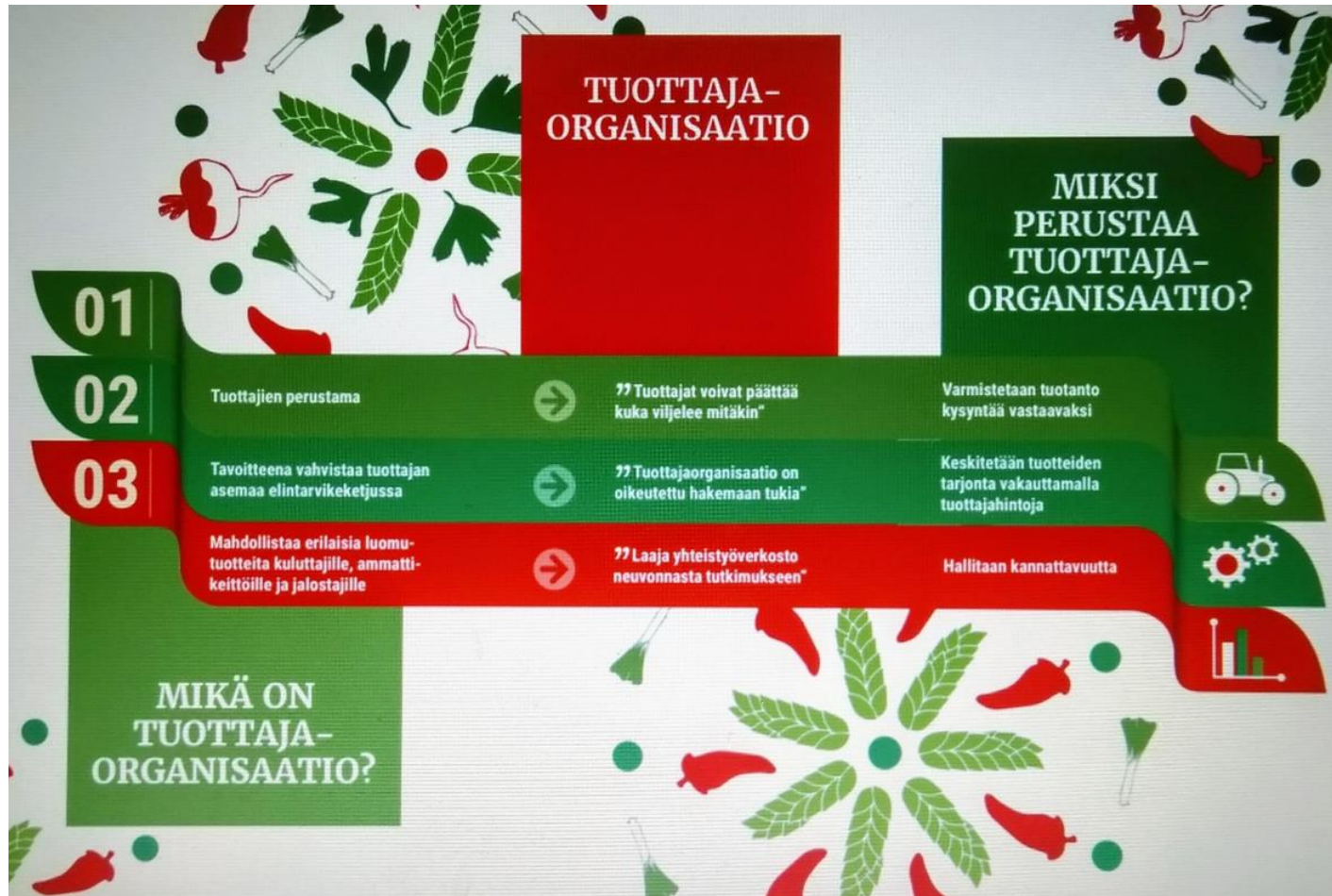

Luomupuutarhantuotteiden kysyntä ja tarjonta eivät kohta

- Pieni tilakoko - riittämättömät volyymit
    - Erikoistuminen?
  - Kauppakunnostus ja logistiikka
  - Jalostusasteen nosto – investointihaasteet
  - Yhteistyön toimivuus
-
- Vähittäiskaupat
  - Jalostavateollisuus (Apetit)
  - Ammattikeittiöistä yli kolmannes käyttää jotain luomuraaka-ainetta viikoittain

Tuottajaorganisaation mahdollisuudet

Mikä ihmeen tuottajaorganisaatio?

- Tuottajien perustama tuottajien horisontaalinen yhteenliittymä – tuottajien aloitteesta
- Huolehtii mm. tarjonnan keskittämisestä -> vahvistaa tuottajien asemaa
- Pyrkii vahvistamaan maataloustuottajien heikkoa asemaa elintarvikeketjussa ja lisäämään maataloustuotteiden markkinoiden vakautta
- Tarkoitus on **edistää elintarviketuotannon kannattavuutta ja laatua** sekä täten myös kuluttajien mahdollisuuksia valita erilaisten tuotteiden välillä
- Turvasatama

Mitä hyötyä – Mitä voi tehdä?

- Varmistaa tuotannon suunnittelu ja mukauttaminen kysyntää vastaavaksi, erityisesti laadun ja määrän osalta
  - Tuottajat voivat päättää kuka viljelee mitäkin
- TO on oikeutettu hakemaan tukia
  - Rahastotuen hakeminen - voi olla jopa 50% toimintaohjelman toteutuneista kuluista
  - EU tuen hinta on byrokratia ja valvonta -> kannattaako silti?
- Laaja yhteistyöverkosto neuvonnasta tutkimukseen
- Keskittää jäsenten tuottamien tuotteiden tarjontaa ja markkinoille saattamista, mukaan lukien suoramarkkinointi
  - **TO pyrkinee siihen, että markkinat ovat tasapainossa = ei liian vähän, väriä tuotteita tai vääränlaatuisia tuotteita**

Osuuskunta vai Tuottajaorganisaatio

- Osuuskunta voi tehdä osittain samoja asioita kuin tuottajaorganisaatio
- Osuuskunnan jäsenet **eivät kuitenkaan saa sopia keskenään määristä ja tuotteista sitovasti**, koska silloin se on kartelli
  - > tuottajaorganisaatio antaa tuottajille osittain uusia mahdollisuuksia
- Osuuskunta sinällään voi toimia tuottajaorganisaationa
- Jos osuuskunta haluaa toimia tuottajaorganisaationa, sen on tehtävä hakemus ja täytettävä kaikki ehdot -> hyväksytty tuottajaorganisaatio (toimintaohjelman laatiminen ja hyväksyminen sekä rahastotuen hakeminen)
- 5 jäsentä tai kaupan pidetyn tuotannon arvonne on vähintään 500 000 euroa

Tuottajaringistä Tuottajaorganisaatioksi

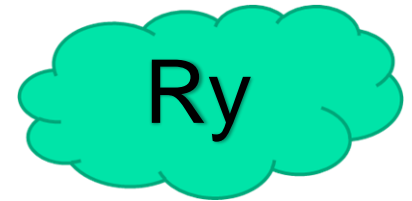
- Ryhmän viljelijöillä tukiverkosto
- Tiedon saanti ja yhteiset palaverit (suunnittelu / neuvonta)
- Parempi hinta tuotteista
- Halvemmat osto panokset (kimpassa)
- Mahdolliset yhteiskoneet
- Kustannusten mahdollinen laskeminen (yhteiskuivuri, puimuri tms.)
- Yhteinen viljelykierto, jotta markkinoitavia tuotteita tulee riittävästi
- Kokonaisuudessa parempi taloudellinen tulos yksittäiselle tilalle

osk

OY

Ry

Miksi siis perustaa tuottajaorganisaatio?

- Varmistetaan tuotanto kysyntää vastaavaksi
- Keskitetään tuotteiden tarjonta vakauttamalla tuottajahintoja
- Hallitaan kannattavuutta
- **Yhteistyö** tärkeää myös ilman TO:ta

TO – hanke

1.1.2018 – 30.6.2019

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

- Yhteistyössä Luomuliitto ja MTK
- Luomusiemen ja -puutarhatuotanto
- Sopimusmalleja
  - Tapaamiset
  - Tiedotus
  - Ajatuksia...
  - Ideoita...

Tiesitkö, että tavanomaisella tilalla voi olla puutarhatuotantoa luomuna?

Yhteistyö voi kannattaa
esim. vilja- ja
puutarhatilan välillä ->
Viljelykierto

Luomuasetuksen uudistuksesta

- 1991 ensimmäinen harmonointi: ***EU-asetus 2092/91***
- 1999 luotiin yhteiset kotieläintuotannon säädökset
- 2007 I kokonaisuudistus: ***EU-asetus 834/2007***
- 2013 käynnistyi II kokonaisuudistus
- Uusi perusasetus (***848/2018***), hyväksyttiin 5/2018
- *Soveltaminen v. 2021 alusta*
- Edellyttää vielä runsaasti toimeenpanosäädöksiä 2019-2020

Toimeenpanosäädöksistä

- Kaikkiaan n. 100 (vrt. KOMAs 889/2008)
- Täytäntöönpanosäädökset – IA
  - Komissio hyväksyy eli komission PITÄÄ antaa
    - Esim. tietyt liitteet lannoitteet, kasvinsuojeluaineet
- Delegoidut säädökset – DA
  - Komissiolla on valta antaa eli komissio VOI antaa
  - Delegoitu = parlamentilta komissiolle siirretty päätösvalta (art. 54)
  - Parlamentti tai neuvosto voi peruuttaa delegoinnin eli siirretyn säädösvallan
    - Esim. merkinnät, eläinten alkuperä

Taustana uudistukselle

- YMP (EU:n yhteinen maatalouspolitiikka) osa laatupolitiikkaa:
  - Terveys
  - Ympäristö
  - Eläinten hyvinvointi
- Yhteisön ympäristöpolitiikka
- Maaperän suojelua koskeva strategia
- Vihreä Infrastrukturi (GI) – Euroopan luonnonpääoman parantaminen

- Vrt. uuden rahoituskauden rakenne-ehdotusta (CAP27)

Uudistuksen tavoitteena

- Ympäristön ja ilmaston suojelun edistäminen
- Maaperän viljavuuden säilyttäminen
- Runsaan biologisen monimuotoisuuden lisääminen
- Myrkyttömän ympäristön merkittävä edistäminen
- Eläinten hyvinvointia koskevien korkeiden vaatimusten edistäminen

Uudistuksen tavoitteena

- Eläinten lajikohtaisten käyttäytymistarpeiden täyttäminen
- Lyhyiden jakelukanavien ja paikallisen tuotannon suosiminen
- Kannustaminen harvinaisten ja uhanlaisten lajien säilyttämiseen
- Biologisen monimuotoisuuden edistäminen käyttämällä monimuotoista kasvigeenimateriaalia

Soveltamisala

- Elävät tai jalostamattomat maataloustuotteet ml. lisäysaineistot
- Elintarvikkeet ja rehut
- Eräät muut läheisesti maatalouteen liittyvät tuotteet (liite I)

- Ei ateriapalvelutoimintoja
- Ei kosmetiikkaa
- Ei tekstiilejä

ORGANIC
COSMETIC

Muutoksia – uusia tuotteita luomusertifioidin piiriin

- Kanit ja tarhattu riista
  - Hirvieläimet: n. 50 lajia, jalohirvet, peurat, **poro**
- Merisuola ja muut suolat
- Luonnonkumit ja hartsit (pihka)
  - Puukasveista
- Eteeriset öljyt
  - Höyrytislamalla, hedelmistä, kukista, lehdistä
- Eräät kasvipohjaiset rohdosvalmisteet
- Karstaamaton ja kampaamaton villa ja puuvilla

Valvonta ja tarkastukset

- Perusvaatimukset samat - toimijat valvotaan vähintään kerran vuodessa ja saavat sen perusteella **sertifikaatin**

■ Uutta

- Vähäriskiset toimijat – määrittelyt tulossa
  - ei markkinointikieltoja, toiminnan laajuus, toiminnan merkitys ?
- Ryhmäsertifiointi (pienet tilat, luomukeruu)
- Irtomyynti vähittäiskaupassa
- Vähäriskisten toimijoiden fyysisille tarkastuksille väliä enintään 24 kk – riskiperusteinen tarkastus

Irtomyynnin valvonta

- Esipakatut elintarvikkeet kuten nykyisin
- Vähäinen myynti voidaan kansallisella lainsäädännöllä vapauttaa luomuvalvonnasta
  - Alle 5 tn tai
  - 20 000 e

- Irtomyynnin valvonnan toteutusvaihtoehdot
- Enemmän pakattuja tuotteita?
- Loppuuko luomutuotteet kaupoista?

Luomuelintarvikkeiden valmistus - uutta

- Ns. tavanomaisen aineosan lupa 6 kk kerrallaan
  - Ei toimijakohtainen
- Nanomateriaaleja koskeva kieltö – lisäaineet jatkossa ?
- Kuluttajaa harhaanjohtavat tekniikat voidaan kieltää
- Pesu- ja desinfektioaineiden sääntely
- Lisäaineet ?
- Tekniset apuaineet ?

Kielletyt aineet – jäämien kynnyksarvot

- Ei uusia jäämärajoja
- Ennalta varautumisen periaate ja kontaminaation välttäminen
- Tietty mahdollisuus tiukempiin rajoihin "jäsenvaltion omille tuottajille (esim. Italia)

Luomukasvintuotanto - uutta

- Luomulajikkeet / luomukasvinjalostus - luonnollinen lisääntymiskyky ja luonnolliset risteytymisrajat
- Poikkeusluvut jatkossa aina toimijakohtaisia
- Tavanomaisten siementen yleislupa loppuu
- Luomuun soveltuvia lajikkeita tuotettava luomuolosuhteissa
- Siementietokanta toimijoille maksuton
- Kasvien lisäysaineistoa koskevat poikkeusmahdollisuudet päättyvät 31.12.2035.
  - Komissio voi 1.1.2028 jälkeen päättää tiukemmasta aikataulusta tai pidentää sitä
- Vähimmäissiirtymääajat lisäysaineiston tuotannossa

Luomukasvihuonetuotanto

- Maaperässä tapahtuvaa tuotantoa – juuret kosketuksessa maahan
- Kasvualustaa ei saa jatkuvasti vaihtaa, vaan sitä lähinnä täydennetään maanparannusainein ja lannoittein
- Ei vaadita monivuotista viljelykiertoa
- Vaaditaan kasvinvuorottelua sekä viherlannoituskasveja ja palkokasveja
- Poikkeus
  - Levät, salaattisikuri, idut
  - Koristekasvit ja Yrtit loppukuluttajille myös ruukuissa
  - Siementaimet ja koulitut taimet myöhempää istuttamista varten
- Poikkeus
  - SV, DK ja FI ns. rajoitetuille kasvualustoille tietylle vanhalle tuotannolle siirtymäsäädös vuoteen 2031 (KOM kertomus rajoitettujen kasvualustojen 31.12.2025 mennessä)
  - Alueiden laajentaminen ei mahdollinen

Luomukotieläintuotanto – uutta tulossa?

- Tietokanta luomueläimistä ja myönnetyistä poikkeuksista sekä poikkeuksista tarkat notifikaatiot, joiden perusteella arvio v. 2025 poikkeusten jatkosta
- Maksuttomat tietokannat toimijalle – ”lisäysaineistorekisteri”
- Yksityiskohtaiset säännöt parhaillaan käsittelyssä mm.
  - Eläinsuojat
  - Nuorikkokasvatus

EU Luomuasetuksen kansallinen toimeenpano

- Tarvittavat muutokset luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annettuun lakiin (294/2015)
- Valvonnan vaihtoehtoja arvioidaan 2019
  - Valtio vai
  - Yksityinen ?
  - "Selvitysmies"
- HE annetaan 2020
- Lakimuutokset voimaan 1.1.2021

Työn alla - MTK Luomu

- Toimeenpanosäädökset – valvonta, siemenet, määritelmiä
- CAP27
  - Copa Cogeca 6.5.2019
  - CDG 7.5.2019

- Toimeenpanosäädökset
- Luomuvalvonta-asetus
- Luomukeruun ohjeistus
  - MMM Luomualajaosto
  - Luomusidosryhmät

Kiitos!

Jaana Elo

elojaana67@gmail.com

044 222 0879